

N:o 34.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående försäljning till Hvetlanda bysamhälle af viss del af förra häradshöfdingebostället 1 mantal Hvetlanda Thomas- och Kullagården n:is 4 och 6; gifven Stockholms slott den 28 februari 1890.

I en genom Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län till Kongl. Maj:t insänd underdånig ansökning har Hvetlanda bysamhälles municipalstyrelse, efter uppdrag af samhällets municipalstämma, anhållit att få för ett pris af 9,000 kronor inköpa vissa å en af förste landtmätaren i länet upprättad karta utmärkta, till det för statsverkets räkning intill den 14 mars 1896 utarrenderade förra häradshöfdingebostället 1 mantal Hvetlanda Thomas- och Kullagården n:is 4 och 6 hörande jordområden, som vore belägna inom Hvetlanda municipalområde.

Enligt berörda, ansökningen bilagda karta med dertill hörande beskrifning utgör arealen af den mark, bysamhället önskar förvärfva, 27 hektar 11,7160 ar, hvaraf till tomter skulle användas 15 hektar 31,7060 ar samt till gator och allmänna platser 11 hektar 80,01 ar. Af samma mark utgöra 16 hektar 27,54 ar åker och tomter, 2 hektar 39,44 ar äng och 8 hektar 44,74 ar hagmark.

Vid en af vederbörande domänintendent med biträde af de inom orten utsedde uppskattningsmän vid arrendevärderingar å kronoegendomar, efter förordnande af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, hållen värdering å den till afsöndring ifrågasatta marken har densamma åsatts ett värde af

9,811 kronor 48 öre. Då emellertid en stor del af den till byggnadstomter afsedda marken först efter mycket lång tid antoges kunna dertill försäljas och stora kostnader vore förenade med stenbrytning, rödjning, planering och stensättning af de ganska betydliga områden, som skulle utläggas till gator och allmänna platser, hafva förrättningsmännen ansett det åsatta värdet billigtvis böra sänkas till 9,000 kronor.

Vid ansökningen har fogats skriftligt förklarande af arrendatorerna af omförmälda hemman, att de icke hade något att invända mot den ifrågasatta försäljningen, så framt under återstående arrendetiden räntan å köpeskillingen lemnades dem såsom ersättning för den afträdde jordens afkastning.

I den skrifvelse, hvarmed den underdåniga ansökningen öfverlemnats, har Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddelat, att hemmanet Hvetlanda Thomas- och Kullagården, som lemnade i årligt arrende 1,200 kronor, innefattade 25 hektar 80,90 ar åker, 42 hektar 3,03 ar äng och 162 hektar 70,16 ar annan mark; att enligt särskilda nådiga bref den 11 augusti 1863, den 1 juni 1877 och den 23 maj 1879 från hemmanet redan af söndrats sammanlagdt 147 kvadratref 30 kvadratstänger eller 12 hektar 98,4495 ar till tomter, hvarför i årlig afgäld erlades 41 hektoliter 92,36 liter spanmål, hälften råg och hälften korn, motsvarande efter 1889 års medelmarkegångspris 358 kronor 82 öre; samt att enligt nådigt bref den 11 november 1887 byggnads- och brandordningarna för rikets städer numera gälde för Hvetlanda inom ett af Kongl. Maj:t bestämdt område, för hvilket byggnadsplan jemväl vore fastställt.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande har vidare anfört att, om det måste anses påtagligt, att den ifrågavarande marken, hvilken, enligt hvad domänintendenten meddelat, kunde af kronan utan skada undvaras, icke finge värderas efter dess lämplighet för jordbruk, i hvilket fall värdet vore helt ringa, vid dess uppskattning icke heller finge läggas till grund de värden, som erlades för tomter å andra orter eller ens inom andra delar af Hvetlanda bysamhälle. Härtill skulle erfordras ej blott, att gator och allmänna platser vore, efter förvärfvad eganderätt till grunden, af samhället planerade och ordnade, utan äfven att det inom en ej för aflägsen framtid kunde förväntas, att marken blefve mer allmänt föremål för byggnadsverksamhet. Af värderingsmännen hade emellertid uttalats den åsigt, att det torde dröja en lång följd af år, innan hela det ifrågavarande området blefve bebygdt eller toges i anspråk för utläggning af gator och andra allmänna platser. Då värderingsmännen syntes hafva fullgjort sitt uppdrag omsorgsfullt och samvetsgrant samt med ledning af den kännedom om pris och öfriga förhållanden inom orten, de vid föregående förrättnin-

gar hunnit förvärfva sig, ansåge sig Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke kunna antaga annat, än att uppskattningsbeloppet 9,811 kronor 48 öre motsvarade markens värde. Nämnade belopp, som i medeltal utgjorde omkring 360 kronor för hektar, syntes icke heller vara ofördelaktigt i jemförelse med den betalning, som betingats för den förut afsöndrade marken och som, om den årliga afgäld, som härför erlades, kapitaliserades efter fem procent, gjorde omkring 552 kronor för hektar af den invid landsvägen belägna och redan vid upplåtelsen bebyggda eller till bebyggande afsedda marken. På grund häraf har Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, att Hvetlanda bysamhälle måtte få tillösa sig ifrågavarande mark mot en lösesumma af 9,811 kronor 48 öre och mot förbindelse att uppföra och underhålla erforderligt stängsel mot kronohemmanets tillstötande mark.

Kongl. domänstyrelsen, som yttrat sig i ärendet, har på de af Kongl. Maj:ts befallningshafvande anförda skäl hemställt, att området i fråga måtte på vissa villkor få af bysamhället för den af Kongl. Maj:ts befallningshafvande angifna summa lösas, hvarjemte domänstyrelsen meddelat, att marken till hela sin vidd fölle inom det för Hvetlanda bysamhälle enligt plan, som af Kongl. Maj:t gillats, upptagna område till tomter och allmänna platser.

I anledning af hvad i ärendet sålunda förekommit vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att Hvetlanda bysamhälle må mot ett pris af 9,811 kronor 48 öre tillösa sig ifrågavarande jordområden om tillhopa 27 hektar 11,7160 ar, under villkor

att bysamhället, der så påfordras, uppför och underhåller erforderligt stängsel mot kronohemmanets tillstötande mark;

att berörda lösesumma erlägges före markens tillträdande och senast den 14 mars 1896, med rätt för de nuvarande arrendatorerna af bostället att, derest marken af dem före sistnämnda dag afträdes, njuta afkortning å derefter förfallande arrendeafgifter, motsvarande fem procent ränta å lösesumman, räknadt från den dag, denna till statsverket inbetalas; samt

att det område, bysamhället sålunda förvärfvar, på dess bekostnad i författningsenlig ordning åsättes på området belöpande andel i stamhemmanets mantal, hvarefter den samhället tillhörande hemmansdelen bör i öfverensstämmelse med hvad i nämnda brefvet den 29 maj 1874 är stadgadt angående mindre kronoegendomar, som försäljas, i jordeboken upptagas under titel allmänt frälse och för betecknande af denna dess natur påföras ränta till kronan i likhet med andra frälseegendomar i orten;

dels ock att den inflytande lösesumman må, på samma sätt som köpeskillingen för försålda mindre kronoegendomar, få användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhadahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

F. v. Essen.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 fe-
bruari 1890.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern, friherre ÅKERHIELM,
Statsråden: friherre VON OTTER,
WENNERBERG,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHIELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD.

Departementschefen, statsrådet friherre von Essen föredrog härefter:
Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Jönköpings län underdåniga
skrifvelse den 19 december nästlidet år, hvarmed Kongl. Maj:ts befallnings-
hafvande öfverlemnade och med yttrande beledsagade en af Hvetlanda by-
samhälles municipalstyrelse, efter uppdrag af samhällets municipalstämma,
i underdånighet gjord ansökning att till angifvet pris få inköpa vissa å en
af förste landtmätaren i länet upprättad karta utmärkta, till det för stats-
verkets räkning intill den 14 mars 1896 utarrenderade förra häradschef-
dingebostället 1 mantal Hvetlanda Thomas- och Kullagården n:is 4 och 6
hörande jordområden om tillhoppa 27 hektar 11,7160 ar, som vore belägna
inom Hvetlanda municipalområde;
öfver hvilken ansökning domänstyrelsen afgifvet infordradt under-
dånigt utlåtande.

I anledning af hvad i ärendet förekommit hemställde statsrådet, att Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att medgifva, dels att Hvetlanda bysamhälle finge mot ett pris af niotusen åttahundraelfva kronor 48 öre tillösa sig ifrågavarande jordområden om tillhoppa 27 hektar 11,7160 ar, under vilkor,

att bysamhället, der så påfordrades, uppförde och underhölle erforderligt stängsel mot kronohemmanets tillstötande mark;

att berörda lösesumma erlades före markens tillträdande och senast den 14 mars 1896; med rätt för de nuvarande arrendatorerna af bostället att, derest marken af dem före sistnämnda dag afträddes, njuta afkortning å derefter förfallande arrendeafgifter motsvarande fem procent ränta å lösesumman, räknadt från den dag denna till statsverket inbetalades; samt

att det område, bysamhället sålunda förvärfvade, på dess bekostnad i författningsenlig ordning åsattes på området belöpande andel i stamhemmanets mantal, hvarefter den samhället tillhörande hemmansdelen borde, i öfverensstämmelse med hvad i nådiga brefvet den 29 maj 1874 vore stadgadt angående mindre kronoegendomar, som försäljas, i jordeboken upptagas under titel allmänt frälse och för betecknande af denna dess natur påföras ränta till kronan i likhet med andra frälseegendomar i orten;

dels ock att den inflytande lösesumman måtte, på samma sätt som köpeskillingar för försålda mindre kronoegendomar, få användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Hvad statsrådet sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflämnas af den lydelse bilagan — — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

G. Louis De Geer.